

flori de crâng

revistă literară --- artistică --- socială

Fățarnicia

de GEORGE BOTA

Hipocrizia este un dar binecuvântat lăsat omului ca să aibă o armă mai mult în lupta pentru existență. Sunt și alte animale dotate cu hipocrizie, ca de pildă cameleonul care își schimbă culoarea după împrejurări. Dar mai cameleon ca omul nu găsești alt animal în scara zoologică.

Omul știe să facă pe prietenul bun, pe soțul ideal, pe funcționarul cinstit, pe fata corectă, pe savantul, pe credinciosul, pe sfântul și pe dracul, cum îi pretind împrejurările. Omul știe să „facă față” la toate fiindcă are o înfinitate de măști. Omul natural, omul adevărat, omul de caracter e stăpânul împrejurărilor; omul cameleon este sclavul împrejurărilor, „omul împrejurărilor”.

Virtutea e o forță sufletească, o floare rară și de mare preț. Numai că nu o găsești pe toate drumurile și de aceea omul împrejurărilor o falsifică, cu mult succes, mai ales că societatea primește cu multă bunăvoință orice contrafacere. Societatea omenească este mediul cel mai potrivit pentru cultul hipocriziei; hipocrizia a devenit chiar o condiție de viață a societății.

Căutați de rupeți măștile de pe fețele oamenilor și veți vedea scandalul ce se deslănșue, iar societatea va fi amenințată cu prăbușirea. Dela împărat până la porcar, oamenii sunt legați între ei printr-o groasă și complicată țesătură de minciună și hipocrizie. Acei care au încercat să pună adevărul la baza societății au fost spânzurați, decapitați sau socotiți ca nebuni. Alții, oameni de talent și-au bătut joc de hipocrizie, fără să treacă la fapte. Aceștia sunt marii creatori de opere: Shakespeare, Molière, Delavrancea, Cașagiale, Eminescu etc. Hipocriții îi citesc, îi savurează cu multă plăcere, deși în operele aceloră își

În lupta sorții

Soarele cu fir de aur ziua o țesea mai deasă
Iar sdrobotită de durere toată'n sdrențe, fără casă,
Luna'n pașiștea'nflorilă, obosită și plâpândă
Aduna 'n buchet cu grijă „flori” cu mâna-i tremurândă.

Ajipise'n glas de vuet, printre stânci pleșuve vântul
Și o cucuvea'n cetate întrerupse jalnic cântul
Când în ritmul de lopată, fredonând o barcarolă,
S'avânta în larg de mare un pescar într'o gondolă.

Cu lopețile cârpite în scântei spârgea cristalul
Valului, ce vrea de veacuri să dărâme'n lături malul;
Că-l purta cu'n gând speranța unor zile fericite
Ce 'nchegase'n mintea-i clară, mii de vise felurite:

Tot cântând, în vis, sârmanul, dus de steaua'nchipuită,
Către plasa ce'nținse seara'n apa liniștită,
El găsisse într'o cegă, din argint, o grea lădiță
Cu o perlă valoroasă, cine știe-a cui domniță!..

Se vedea bogat ca alții, că renaște-a lui fință,
Că palat cu servi în ușă și el are locuință,
Iar soția-i mai frumoasă, ca o doamnă înăscută,
Peste trei județe'n țară, era'n lume cunoscută...

Dar de-odată-o pocnitură îl trezi dela visare
Când căzu departe'n lături din lopeți frânturi în mare;
Norii ceru'ntunecase punând soarelui oblonul;
Vântul începuse jocul răsvrățișilor dând tonul;

Val cu val, pornind la luptă, în sudori de rea mână
Se-avântau în ritm de ploaie în cumplita vijelie,
Iar pescarul, prins de spaimă, uitând visul, sărăcia,
A intrat în lupta sorții talisman având soția.

Către seară, pe când luna în finută de serată
Dănțuia pe luciul apei de iubire 'mpresurată,
Un mic val, rănit de moarte, și-a dat ultima suflare
Pe un pal făcut din fândări... pe nisipul scos din mare.

GELU GEORGESCU

văd propria lor mască, propria lor josnicie. Ei își dau bine seama de marea valoare a virtuții și tocmai de aceea o imită, o contrafac. „Hipocrizia este un omagiu pe care viciul îl aduce virtuții” a spus un cugetător francez. Omul împrejurărilor neputând să fie așa de tare spre a fi virtuos, se mulțumește să aducă omagiu virtuții, imitând-o!

„Măști răsând puse bine pe-un caracter inimic” a spus Eminescu. Viziune de geniu, care a sfredelit sufletul omenească și a lăsat să se vadă toată josnicia ce se ascunde în dosul măștilor omenești.

Să ne oprim numai la o mască, cea mai frecventă din vremurile noastre: **masca frăției. Toți suntem frați; ce mai faci frate Ghiță? cu frățescă dragoste! Frați într'un Hristos!** alătea și alătea expresii de frăție și tot alătea măști.

Eri am ciocnit un pahar de vin cu **fratele** cutare și doar că nu ne-am pupat de dragul frăției. Ei bine, a doua zi fratele și-a uitat datoria de frate și m'a făcut cum i-a venit la gură pe la spate. Aceasta nu l-a împiedicat ca întâlnindu-mă iară să nu mă salute cu surâzânda mască de frate și cu un: **ce mai faci frate Ghiță? Și astfel sub masca frăției ne mâncăm între noi ca orice animale impuse instinctului de conservare. Suntem prea slabi ca să putem fi frați adevărați. Interesele noastre meschine, împrejurările de viață, sectarismul regional, confesional și politic lucrează în toată voia lor sub comoda mască a frăției. Frate în stângă, frate în dreapta, frate peste tot și veșnicul surâs de frate, iar în dosul măștei mocnește cea mai înversunată dușmănie frățescă.**

Frăția adevărată este o virtute, fiindcă a fi frate înseamnă a ierta, a iubi, a face bine, a da dela tine la nevoie, a-ți rupe dintr'al tău. A fi frate înseamnă a sacrifica ceva dintr'al tău; dar aceasta înseamnă să-ți învingi animalul din tine, să te înalți la omul adevărat, omul ideal, așa cum l-a visat Hristos. Numai atunci te vei putea lipsi de masca frăției, fiindcă vei fi în stare să fii frate adevărat.

Dar cum ne-am obișnuit cu lașitatea, cu josnicia, cu mediocritatea, cu răutatea și cu minciuna, își poate oricine da seama ce greu ne este să ne ridicăm până la omul nemascat. Hipocrizia și minciuna au devenit a doua natură; sunt niște rele necesare. Ne revoltăm împotriva lor, strigăm la răspântii că e prea multă minciună și fățarnicie și continuăm să trăim în ele ca în elementul nostru cel mai prielnic. „Așa e lumea“! și ca ea suntem toți, căci altfel lumea ne închide la casa de nebuni sau ne ostracizează. „Este o mare nebunie a voi să fii numai tu înțelept“ spune La Rochefoucault. Noi am putea adăoga: Este o mare îndrăzneală de nebun să nu umbli mascat într'o lume de mascați.

Prăpastia

de D. NICOLESCU-OLT

Sosisem abia de două luni în satul unde eram numit învățător — îmi povestește prietenul meu Gheorghe Stoica — și drept să-ți spun, nu mi părea rău că părăsisem locurile dragi ale copilăriei noastre, unde dorisem să fiu numit învățător. Mă supusesem ordinului celor de sus cari binevoiseră să mă arunce tocmai într'un sat din marginea munților apuseni, în ținutul Bihorului.

Școala clădită de curând pe cheltuiala locuitorilor, se ridică mândră pe un tăpșan din mijlocul satului, alături de primărie.

Avusesem noroc să fiu întâiul învățător pe acele meleaguri, unde foștii stăpânitori abia îngăduiseră odinioară clădirea unei bisericuțe care se zărea în dosul unui munte răzleț, semănând mai degrabă a schit, decât a biserică. Ca să ajungi la ea, trebuia să urci pe partea dinspre mieznoapte a muntelui, pe o cărare ce trecea pe deasupra unei prăpastii adânci, în fundul căreia curgea vijelios un șuvoiu de apă care aproape nici nu se zăria din pricina adâncimei. Trebuia să mergi cu mare băgare de seamă pe cărare, din pricina îngustimei; iar în timpul nopții, aproape nimeni n'avea curajul să treacă pe acolo.

Când m'am dus în cea dintâi Duminică la biserică, întovărășit de părintele Grigorie, preotul satului, și-am ajuns deasupra prăpastiei, mi-a venit o amețelă de credeam că m'am și prăvălit în ea. Părintele Grigorie mă încunoștiințase despre acest lucru, dar eu, care mă credeam stăpân pe mine, n'am ascultat de sfatul său și puțin a lipsit să nu fac cunoștință cu colții de stâncă ce sfășiau în adâncime dunga sclipitoare a șuoiului de apă.

M'a mirat foarte mult siguranța acestui moșneag de peste șaptezeci de ani, care mergea uneori la câteva degete de marginea prăpastiei; pe când eu, cu toată stăpânirea fricei, de care mă credeam în stare, nu mai îndrăzneam, în urma celor întâmplare, să părăsesc peretele muntelui, pipăindu-l într'una. Mi s'a părut un

veac până s'ajungem la biserică, unde a trebuit să mă odihnesc mai bine de un ceas, până să-mi treacă durerea căpătată pe drum.

Cu timpul, m'am obișnuit să privesc în prăpastie, dar de apropiat de marginea ei, cum făcea părintele Grigorie, n'am îndrăznit să încerc niciodată.

De câte ori mă duceam cu elevii la biserică și se întâmpla să meargă odată cu noi și părintele, când ajungeam în dreptul prăpastiei, se oprea în loc câteva clipe după ce mai întâi arunca o privire în jurul său, apoi ridica ochii către cer și se închina cu evlavie, ca în semn de rugăciune.

Mirat de acest lucru, l-am întrebat odată.

— Părinte Grigorie, mă iartă dacă te întreb... De ce te închini întotdeauna când trecem prin dreptul prăpastiei?

Părintele m'a privit o clipă nedumerit, apoi mi-a răspuns cu sfială, nepuându-și opri un oftat eșit din adâncul pieptului.

— Mă închin de sufletul nenorociților cari și-au găsit mormântul acolo... Sânt mulți și tot oameni tineri...

N'am voit să-l mai descos, deoarece mi s'a părut că întrebarea mea îl durea prea mult pe bătrânul slujitor al altarului care lăsa să se întrevadă în vorbele rostite o durere adâncă. Dar nici el n'a voit să continue și a intrat în biserică unde l-am urmat tăcut și gânditor.

* *

Venise primăvara; o primăvară cum numai prin părțile acelea am apucat să văd în viața mea. Se luaseră parcă la întrecere munții cu văile să-i îmbrace haina de sărbătoare întregii firi, semănând pajiștile cu flori, care de care mai frumoase și mai deosebite de celelalte.

Într'una din zile, când stam ca vrăjbit pe un scaun din grădina școlii, privind împrejurimile, mă trezesc în față cu argatul părintelui și fără să-mi dea răgaz să-l întreb ce vânt îl aduce așa de repede pe la mine, îmi spune doar atât:

— Domnișorule, mă rog să mergi repede acasă că moare părintele... A sosit aproape pierdut de sine, dela biserică un-

Cabaret

*Taverna, scundă și murdară,
De greul desfrînzării, geme,
Iar larma ei trezește-afară
Orașul adormit de vreme.*

*În aerul de foc din sală,
Alcolul lunecă și'mbată,
Dorința trece desbrăcată
Și asvirlită'n pielea goală.*

*Femei, cu măști de fard pe față,
Rizînd în hohote 'nterupte,
Se strîmbă'n gesturi de patașă
Să-și vîndă sinurile supte.*

*Pe cînd, cu capetele grele,
Uitînd amaru-atlor clipe,
Livizi și timpî privind la ele,
Beșivii sculpă fum din pipe...*

DEM. BASSARABEANU

de a fost pentru un botez. Sfinția Sa cere să te vadă îndată. Spune că nu mai apucă miezul nopții... Eu mă duc să înștiințez pe părintele Moga din Cămpeni.

Vestea aceasta m'a lăsat uluit. De dimineață părintele era mai voios ca niciodată; și acum? Și-apoi ce-avea cu mine?...

Fără să mai stau mult timp pe gânduri, am alergat într'un suflet până la el, unde am găsit pe preteasă ingenunchiată lângă patul părintelui... Acesta dormia liniștit cu mâinile cruce pe piept, străjuit de două lumânări, așezate una de-a dreapta și alta de-a stînga patului, în sfeșnice de aramă poleite.

Câteva femei din sat se sfătuiau între ele, pe șoptite, în bucătărie, iar Iulia, singura odraslă a părintelui își ștergea într'una ochii umeziți de lacrimi. Venise pentru câteva zile dela Oradea, unde urma liceul, și acum era în primejdie să rămână — poate — pentru totdeauna, aci.

N'apucasem să întreb pe preteasă despre cele întâmplate, că părintele Grigorie se și deșteptase, făcându-mi semn să m'apropiu de el. M'am supus și i-am întins mîna, silindu-mă să par cât mai liniștit.

— Ia loc, fiul meu . . . — mă rugă părintele. — Am ținut ca, înainte de a muri, să-ți fac o mărturisire pe care ți-am tănuț-o când m'ai întreat de ce mă închin în dreptul prăpastiei de lângă cărarea ce duce la biserică. Te-am mințit și nu vreau să mai duc cu mine și păcatul acesta, acolo unde sunt chemat.

— Vai de mine, părinte, ce vorbe sunt astea? — l-am întrerupt eu, speriat. Cum se poate să crezi una ca asta? Slavă Domnului, că nu mor oamenii după voia lor și nici nu cred că Sfinția Ta să-ți dorești moartea!

— Ascultă ce-ți spun eu, — mă dojenii blând părintele. — Nu-mi răpi timpul cu tânguiri. Ia aminte la cele ce-ți voiu spune și lasă la o parte slăbiciunile omenești. Ești bărbat și cred că ai destulă stăpânire de tine.

În urma dojenei n'am mai stăruit la împotriviri, și i-am ascultat în tăcere spovedania...

— Când am fost numit preot întâia oară aici, n'aveam nici biserică unde să fac slujbă. Cu mare greutate am căpatat locul unde se află astăzi și numai după multă cheltuială am putut s'o ridic din temelie. Pe lângă loc, am căpatat și mun-

Sonet

Mi-e capul sistematic stup în care
Stau creeri-mi ca fagurii de ceară;
Iar gândul meu i-albină care zboară,
Pe-al vecinicii câmp, din floare'n floare.

Sub cerul unde-i vecinic primăvară,
Strângând polenul razelor de soare,
Nectarul fiecărei clipe trecătoare;
Se reântoarce . . . pleacă . . . vine iară . . .

Și tot așa mereu . . . până 'nserează,
Până răsar și stelele și luna
Iar după aceia, când mă culc s'așeză

Ce-a slrâns, umplându-și una câte una
Celulele și'n vreme ce lucrează,
Aș vrea s'adorm . . . și să visez într'una.

V. BUCUR

tele care se află între sat și biserică, spre folosința ei.

După câțiva ani, mă pomenesc cu un antreprenor ungar care-mi pune în vedere că e pe cale să cumpere pădurea de pe muntele bisericii și să fac bine să-i dau planul pământului.

M'am împotrivit cu toată tăria, acestei fără-de-legi, dar în zadar. Ungurul era sprijint de cei tari dela stăpânire și eu nu mă puteam lupta cu a-tot-puternicia lui. Numai vre-o minune m'ar fi scăpat de impas și nici n'a întârziat să vină, dar am rămas eu, pentru tot restul zilelor cu povara unui păcat de neiertat.

Minunea n'a întârziat să vină, cum spun, — urmă părintele Grigorie — și ungurul a primit o pedeapsă grozavă.

Veniam dela biserică, după ieșirea dela slujba de Duminică. Rămăsesem mai în urmă și mă gândeam cum să înlătur nelegiuirea pe care voia s'o facă veneticul. Eram singur pe cărare și mă răzvrăteam până acolo, încât îmi făceam planul, că dacă l-aș întâlni cumva singur în cale, l-aș arunca fără multă vorbă în prăpastie — eu slujitor al altarului.

Mai aveam puțin și ajungeam în dreptul prăpastiei. De odată mă opresc locului, uimit, apoi ura îmi pătrunde în toate cutele gândului; veneticul mergea înaintea mea, privind în jos la apa din fundul prăpastiei, care în ziua aceea părea că se sbuciuma și mai amarnic printre colții stâncilor. După câteva clipe, m'am frecat la ochi să văd dacă nu cumva visez . . . Dușmanul pierise.

Crezând că e vre-o părere, m'am apropiat de locul unde-l văzusem, și când am privit în prăpastie, m'am oprit locului înspăimântat de cele ce vedeam . . . Nenorocitul agățat de o rădăcină ieșită prin rețele prăpastiei, se sbătea desnădăjduit între vieață și moarte. Îi lipseau numai câteva palme de loc până la trunchiul stejarului de a cărui rădăcină sta agățat.

Cum a dat cu ochii de mine, mi-a făcut semn să-i întind mâna.

La început, am voit să-i dau ajutorul cerut, dar ura, care face pe om uneri ne-om, par'că-mi înțepenise brațele. Am simțit o clipă cum mă stăpâna bucuria

Dorință

*Ascultă, Marga! 'N seara asta'ndosiată
Vrei tu să mergi în parcul pustiu, răpus de toacă,
S'auzi cum vae apa, cum plînge firea toată,
Cum pomii țes povestea, sub straiu de
Ipromoroacă?*

*Ne vom plimba pe aleea cu arcadele boftite,
Cu freamăte și lungi suspine de Cassandre;
Imbrățișaiți privi-vom boschetele'ncropite
Și-amurgul dispărînd în dans de Salamandre.*

*Atunci, cînd ritmul nopții bate în surdina
Și stelele cu luna privesc roua, povară,
Vrei tu să mergi, s'ascuți, din inima'n ruina
Povești fără cuvinte, ce'n suflet se coboară?*

IONEL MARINESCU

de a scăpa de el și din puțin a lipsit să nu-i strig:

— Vrei ajutor, ai? Satură-te de păduri, blestematele!...

În acest timp, rădăcina se desprindea tot mai mult și amenința să se rupă. Nu mai era timp de pierdut, și-am alungat gândul rău, plecându-mă spre el și întinzându-i mâna, chiar în primejdia de a mă prăvăli cu el în adâncime. Era prea târziu însă... Rădăcina s'a desprins și un vaet înfricoșător l-a urmat, pierzându-se în zumzetul apei din fundul prăpastiei...

Ca într'un vis rău, am zărit nenorocitul cu țeasta capului despiciată de colții de piatră și spălată apoi de creierii rămași neîmprăștiți, semănând aidoma cu o cupă deșartă, în urma unui ospăț păgân.

Șovăirea mea, pierduse un creștin și era de neiertat. M'am ridicat de jos, plângând, eu care nu plânsesem niciodată, și de atunci, de câte ori am trecut pe acolo, m'am rugat pentru odihna sufletului său.

Acum, când sânt pe sfârșite, în fața prăpastiei morții, iertați-mă... Am fost un nelegiuit!...

Zicând aceste vorbe, părintele Grigorie și-a ascuns fața în palme, ca să nu-i vedem șiroiul de lacrimi care-i scăldase fața întunecată de păreri de rău...

Determinism, sau indeterminism?

de Pr. Dr. T. POTCAȘ

Iată problema prodigioasă, la care se anexează numeroase consecvențe teoretice și practice. Desbrăcată de pelerina sa științifică, întrebarea sună cam așa: Avem oare voință liberă, sau pururea voim conform cutărei forțe, necesități, oportunități? Această problemă filozofii au scormonit-o, iar la discuțiile lor, ca auditor atent, se îmbulzește și publicul. Cum nu? ... Doar de problema asta atârnă nu numai direcția dreptului penal, ce poate să fie cont de interesul juriștilor, magistraților, și legislatorilor, dar de asta depinde etica noastră și tot ce se întemeiază pe ea: imputabilitatea faptelor omului singularic, căsătoria, politica socială, toată filozofia vieții noastre. Tot de asta mai atârnă și soarta religiei, căci de nu este voință liberă, atunci nu este răsplată și pedeapsă în cealaltă lume, iar atunci se răstoarnă și ortodoxismul, care cu existența voinței libere s'a identificat în mai mare proporție decât celelalte religii creștine. Așa dar valori considerabile se riscă atunci, când filozofii discută asupra libertății voinței. Precum asemenea mari interese, mari pasiuni înduplecă pe oameni la aceea, ca să adereze la unul sau alt grup al partidelor discutante, ca un cor îndemnător sau însuflețitor. Corul mai alarmat la tot cazul este la aceia, care neagă libertatea voinței, deoarece înafară de elementele se aici mai sunt încă și aceia, cari bentele tradiționale vor să le scuture de pe ceva pretext acceptabil și violările lor să le scuze cu acel motiv afirmativ științific: n'am voință liberă, n'am ce-i face, nu suntem responsabili. Inamicii religiei asemenea se hămesii după atare teză, cu care se condamnă doctrina remunerației și pedepsei din cealaltă lume și mai ales spaima iadului se desca și ceața.

Deși conexarea tuturor acestor întrebări grandioase la problema voinței libere, face un mare interes acest subiect, dar îngreuiază odată rezolvarea lui. Diletantismul zgornic apare pe scenele disputei filozofice, și trâmbejează argumentele serioase, iar pasiunile întunecă lumina minții.

Toate aceste sunt piedecile examinate calm în problema voinței libere. Dar vom ține spre aceea, ca această examinare calmă, ce vom începe și noi momentan, fenomenele alinate însoțitoare să n'o conturbe.

Întrebarea e aceasta: oare voința umană fine sub stăpânirea sa determinarea în sens de a vrea, sau a nu vrea; și a voi aceea sau aceea? Această autonomie a voinței e înc

pendență de influențele externe? e independentă de partea senzuală a vieții sufletești? independentă de motive? Posibilă e voință fără motiv? Iar de nu-i posibilă, oare voința necesar se supune motivului mai eficace? Nelimitată e libertatea voinței din punctul de vedere al obiectelor, sau invers: anumite obiecte le voim necesar?

În aceste întrebări consistă problema voinței libere. Din contra voința liberă nu însemnează necesar și aceea ca răul moral să-l poată voi liber.

Schopenhauer zice că problema voinței libere consistă în aceea că „pot să fac oare aceea, ce vreau?” Obiecțiunea la asta ni-e că: nici un filozof mărturisitor al voinței libere n'a afirmat serios și în senz verbal că libertatea voinței constă în aceea că: „pot să fac aceea, ce vreau.” Dimpotrivă, chestiunea pururea a fost limpede în acea privință că — alta e voința, alta e acțiunea — adică executarea determinării voinței. Se întâmplă că vreau ceva și totuși „nu pot s'o fac”, adică nu-mi pot realiza determinarea. Și că „nu pot s'o fac”, cauza acesteia poate fi externă — cauză obvenită din afară de persoana mea —; dar poate fi internă, adică cauză fizică (debilitate) sau cauză psihică (distracție). Voința liberă substanțial se referă numai la voința însăși; determinarea însemnează libertatea ei, dar nu necesar și libertatea executării, facerii.

Iar că problema voinței libere ar consta în aceea: „pot să fac oare altă, decât ceea ce vreau?” — la asta iarăș încapă discuție. Căci de vom înțelege asta așa: tot atunci, când în mine se concepe ceva determinare concretă, poate fi de fapt și o altă determinare? — atunci la asta avem să răspundem cu un *nu* categoric; căc: prima lege fundamentală a logicii este aceea că, acelaș lucru nu poate fi existent și neexistent sub acelaș punct de vedere. Deci simultan nu pot să vreau două chestii contradictorii. Dar problema voinței libere nici în aceasta nu constă, ci din aceea: oare în locul determinării mele realizate faptic între aceleași împrejurări — și pur în urma prudenței decize a voinței însăși — s'ar fi putut produce și o determinare cu alt conținut?

NEDUMERIRE

*„Tempo”, „Dimineața” să le bată vina;
Spun mereu de Hitler că e șarlatan
și ar spune multe, dar vedeți pricina
nu știu dacă este, ovreu sau jidan!*

FANEL

Scriitorii și revistele literare

de ȘT. STĂNESCU-BUZĂU

Nici un progres nu se poate înfăptui, dacă nu are de scop o țintă superioară-
visul sublim, al unui măreț ideal.

Idealismul e drumul cel mai lung și cine îl străbate cu răbdare și cumpătate, la sfârșitul acestui drum va găsi roadele din care se poate înfrupta pe bună dreptate.

Conduc de aceste perceptive, am ascultat de glasul directorului revistei noastre El. G. Georgescu, care pricepând trecutul și meditănd asupra destinelor actuale și viitoare ale culturii românești mai ales pe acest răzor de graniță vestică, mi-a propus să punem bazele unei reviste literare.

Și astfel în primele zile de primăvară, într'un colț înverzit al naturii, a luat ființă revista „flori de crâng” împrăștiindu-și mireasma pe plaiurile Ardealului, pe plaiurile țării întregi.

Primul număr al revistei a fost piatra aruncată în fântână. De atunci continuăm a arunca mereu câte o piatră, convinși că odată — chiar cât de târziu — ecoul acestei căderi, va desțeleni conștiința scriitorilor noștri, scriitorii consacrați, cari de pe soclul încrustat cu pietre scumpe nici nu se obosesc cel puțin a privi în arena vieții literare care pe mulți cu drept cuvânt i-a ridicat la înălțimile la care se găsesc.

Se face astăzi o politică a literaturii și felul cum înțeleg scriitorii a pune lacăt porțiței de intrare în viața literară și celor mici, nu va da alte rezultate decât înăbușirea literaturii care se va sufoca în curând de aroganța scriitorilor care se cred înjosiți dacă și-ar așterne cerneala condeiului lor, în paginile vreunei reviste „mai mici”.

Scriitorii consacrați, oamenii mari nu-vei vedea luând inițiativa înființării vreunei reviste cu caracter literar, fiindcă știu că nu vor avea nici un beneficiu material, ținta supremă a lor, iar dacă inițiativa pornește din partea celor mici, atunci această inițiativă este acoperită cu cel mai desigur voal al ironiei, persiflând și căutând a se acoperi aceea măreață idee cu

simplele cuvinte de: „revistă mică“.

Dacă îndrăsneala acestor reviste mici, merge până la a cerși din partea domnilor mari, concursul moral, revistele sunt întâmpinate cu cel mai categoric refuz, spunându-li-se că paginile pentru cari li se solicită condeiul, nu sunt de mărinimoasa dlor talie și că ar deveni ridicoli intrând în rândul „scritorașilor“.

Cam așa înțeleg cei mari a încuraja pe cei mici și atunci întreb pe onorații scriitori: Care-i porțița la care să bată revistele lipsite de „condeie mari“ ca să poată să-și desăvârșească scopul lor?

Credem că domniile lor, ar fi mai ni-merit să procedeze altfel și din tumultul revistelor care se îngămădesc sub zidurile cetății literare, să se netezească drumul acelor care dețin o cât de mică atenție în vârtejul acestei vieți.

Față de revistele care pornesc la drum pentru un ideal, am dori ca scriitorii să-și arate o mai largă bunăvoință, desbrăcându-se de haina grea a indiferenței.

Am dori să vedem pe scriitorii noștri bucurându-se când află de vreun fenomen literar, care chiar dacă nu atinge doza de adevărată literatură, să nu fie privit cu zâmbete ironice și nici prin unghiul strimt al literaturii, ci să caute să-i îndrumeze pașii pe calea desăvârșirii.

Să se constate mai întâi dacă li-cărirea a pornit dintr'o năzuință de-sinteresată și în caz afirmativ, acestei raze să i se dea puțința de a pătrunde alimen-tată de focarul minților voastre, domnilor scriitori.

Am vroi să ne vedem scriitorii ple-cați fratern asupra revistelor ieșite din co-mun și așternându-și fără teamă de con-deiul criticei, tainele condeiului lor și în mlădițele tinere, căci suntem siguri că nici critica nu-i va arunca în gura dis-grației, pentru că nu se știe dacă aceste mlădițe tinere nu vor da naștere unor falnici stejari ai culturii.

Când toate acestea se vor înfăptui atunci, vom avea toată admirația față de scriitorii noștri, iar literatura va pași pe drumul cel mai măreț, și revistele mici vor fi ferite de sărutarea morții, dornică de mireasma fragedelor petale.

BLESTEMUL

dramă în 5 acte

de
EUGEN CEONTEA

DISTRIBUȚIA

ȘCARLAT IONESCU, preot văduv.
LEON DIMITRIEVICI, refugiat rus.
IULIU VIDRĂȘCU, funcționar. tatăl Liei.
IONEL ARBORE, tânăr avocat.
LIA, fiica lui Vidrașcu
ALICE, amanta lui Dimitrievici.
O servanță, LINA

ACTUL I.

O cameră bine aranjată cu 3 intrări La dreapta o canapea cu pernițe, în mijloc o masă. La stânga în fund dulap cu cărți și pian. Cameră bogată. Lia stă tolan'tă pe canapea și citește. Maria, mama Liei, strigă de afară.

SCENA I.

Maria:

(de afară) Lia! Lia!

Lia:

(nu răspunde)

Maria:

Lia! N'auzi Lia?

Lia:

(nu răspunde)

Maria:

(intră prin stânga) Credeam c'è plecat
De ce nu răspunzi?

Lia:

(nu se mișcă) Ceteam, ceva foarte in-
teresanț.

Maria:

Desigur iar ceva din afurisitele tale de
romane.

Lia:

Da mamă. Un roman. Dar să știi că i o
carte admirabilă.

Maria:

Ia mai lasă romanele, dragă Lia. Mai
bine învață bucătăria, căci vine timpul să te
măriți și n'ai să știi nimic.

Lia:

Am să mă mărit cu un astfel de om, care
n'are nevoie să fac pe bucătăreasa

Maria:

Și cine va fi acela?

Lia:

Incă nu știu.

Maria:

Cum nu știi? Dar Dl. Arbore nu ți-ar con-
veni?

Lia:

(enervată) Ah!

Maria:

Nici un ah, draga mea. Dl Arbore e tânăr, are o carieră foarte frumoasă și e bogat. Nu înțeleg ce te-ar face să-l refuzi?

Lia:

Un om ca Arbore, un filfison, care nu are în el nimic din omul visurilor mele, nu e pentru mine.

Maria:

Toate astea, romanele ți-le-au băgat în cap.

Lia:

Nici un roman! Nu-l simpatizez, pur și simplu. Ce mai vrei?

Maria:

Ia lasă prostiile. Du-te și te îmbracă. Acum trebuie să sosească Dl. Arbore.

Lia:

Nu-l vreau!

Maria:

Cum nu-l vrei? Am să te învăț eu cum să-l vrei. Tot la nimicuri îți stă mintea. Ce, vrei să rămâi fată bătrână? Chiar azi are să-ți ceară mâna și tu ai să i-o așorzi. Ai înțeles? Acum pleacă din ochii mei. În cinci minute să fii gata!

Lia:

Voi mai urca azi încă odată muntele Golgotei (iese)

SCENA II-a

Maria, apoi Arbore.

Maria:

(În fața oglinzii își aranjează părul. După o pauză bate cineva în ușe) Intră!

Arbore:

A! Sărut mâna coniașă. (e un om subțirel, pudrat și închipuit, dar manierat.) Bine v'am găsit. (aduce și flori).

Maria:

Bine ai venit D-le Arbore. Ce punctuos ești.

Arbore:

Punctualitatea la mine e religie. (se desbracă)

Maria:

Foarte frumos din partea D-tale. În ziua de azi punctualitatea nu prea e respectată.

Arbore:

(se uită în toate părțile) Dar numai singură? Unde-i conu Vidrașcu? (zeflemisând) Prea vă lasă singură.

Maria:

Ce să-i faci? Așa e slujba. Biroul, colegii un aperitiv. Omul trebuie să mai iasă. Dar ocupă loc D-le Arbore. Va veni și dânsul în curând... Eh, dar florile doar nu le-ai adus pentru d-l Vidrașcu?

Mâinile

*Priviți! aceste mâini de muncă istovite
Nu au albeața, forma ce o vreți,
Se mai cunoaște urma, trecutei frumuseți.*

*Voi vă uitați la ele cu dispreț
Când le vedeți diforme, scofâlcite,
... Aceste mâini de muncă istovite.*

*Ele-au muncit, la munca din ogoare,
Ele-au săpat, în mine de cărbuni,
Necunoscând odihna cu zilele, cu luni.*

*Le disprețuiți? ... Voi toți sunteți nebuni!
Sunt mâini scăldate în sudoare
Căci pentru ele n'a fost o sărbătoare.*

*A voastre mici, albe, înmânușate,
Asemeni mâinilor de zând,
Parc' au muncit la tors de lână ...*

*Dar toate nu s decât țărână ...
Și cele istovite și cele parfumate,
Născute în bordee sau palate!*

ALEXANDRU NICORESCU

Arbore:

(zâmbind) La urma urmei pentru odrasla lui. Tot sângele lui este. (râd) Dar Lia unde e?

Maria:

Se face frumoasă. Vrea să-ți placă. Știi! (enigmatică) fetele la 19 ani.

Arbore:

(zâmbind) Zău, coană Maria, Lia îmi place la nebunie. Inima mi-e plină de iubire pentru ea. Azi am de gând să i cer mâna oficial. Sper că n'o să fiu refuzat?

Maria:

Dar cum îți închipui eșă ceva? Se poate? un om ca D-ta? are să se cam codească ea, așa's fetele la vârsta ei. Așteaptă s'o fure vre-un făt-frumos cu calul năzdrăvan. Dar pe urmă tot le pare bine, dacă reușesc să se mărite și cu un om pământean. Ce să-i faci? Tinerețea bat o focul.

Arbore:

Zău coană Maria, mi-e frică să nu mă refuz și cu sila n'ași vrea. Vezi, Știi...

Maria:

Lasă D-le Arbore nu-ți face sânge rău. Ai să vezi că totul va ieși bine. Fii și D-ta mai îndrăzneț mai curajos. O cetate se ia cu asalt. Nu-i așa?

Arbore:

Așa e. Dar ...

Maria:

Taci! (afară se aud pași. Prin dreapta apare Lia) Arbore se ridică și se înclină.

Lia:

Bine ai venit D-le Arbore.

Arbore:

Bine v'am găsit Dșoară. Dați-mi voie să vă ofer câteva flori.

Lia:

(înaintează și ia florile, rece) Mulțumesc.

Maria:

Zău, e foarte drăguț din partea D-tale. (Lia aranjează florile) Lio, uite ce bine e azi D-l Arbore.

Lia:

(se uită și zâmbește ironic și-și continuă lucrul)

Maria:

Vă las. Mai am ceva de lucru. Din moment în moment trebuie să pice și Vidrașcu. Deci, mă scuzați.

Arbore:

Nu-i nimic. Dșoara are să cânte ceva, între timp mai pălăvrăgim. Timpul va trece repede (către Lia) Nu-i așa, Lia?

Lia:

(ostează) Da, are să treacă. (Maria iese)

SCENA III-a

Arbore. Lia

Arbore

(merge la ea și-i ia mâna) Lia! De ce ești atât de rece?

Lia:

Nu te supăra dragă Ionel, dar trebuie să mă înțelegi. Nu pot fi soția unuia pe care nu-l iubesc. Dece să-ți fac vieța nesuferită?

Arbore:

Dar te iubesc Lia. Te iubesc de când eram copii.

Lia:

Îți inchipui. E impresia din copilărie. Ai să mă uiți repede.

Arbore

Niciodată, scumpă Lia. (vrea s'o îmbrățișeze. Ea se îndepărtează). Cum mă chinuești.

Lia.

Astâmpără-te. Ai să-mi mulțumești mai târziu De ce ești încăpățânat?

Arbore:

Te iubesc Lio! Vieța-mi fără tine e un infern Te iubesc și vreau să fii a mea (cade în genunchi).

Lia:

Nu! Nu!

SCENA IV-a

(Vidrașcu intră prin fund)

Vidrașcu:

A! Ce romantic, tinere! (Arbore se ridică încurcat.)

Vidrașcu:

Nu-i nimic. Tinerețe. E-hei, când eram eu ca D-ta.

Arbore:

Scuză...

Vidrașcu:

Nici o scuză. Ce? Doar ești tânăr. Dai asalt. Așa le stă bine tinerilor. (merge și-i strânge mâna) Așa, așa. Dar ce mai faci de altfel?

Arbore:

Îmi mân și eu zilele cum pot. (Lia merge la pian și cântă).

Vidrașcu

Ia lasă pianul. D-l Arbore are să se plictisească la noi. Doamne păzește! La mine vreau ca toată lumea să se simtă bine.

Arbore:

Las-o să cânte, coane. Când cântă mi se pare și mai frumoasă.

Vidrașcu:

Incorigibil romantic... Viu imediat, numai să dau raportul Mariei (iese)

Arbore:

(se apropie. Stă la spatele Liei. Lia cântă înainte. Arbore se apleacă și o sărută pe umăr).

Lia:

(Sare repede dela pian.) Ești cam obraznic D-le Arbore!

Arbore:

Dragostea, Lia. Dragostea.

Lia

Ți-am spus odată. Nu vreau!

Vidrașcu:

(intră) Așaaa... la stai jos D-le Arbore. Mai punem țara la cale (Lia vrea să iasă) Ascultă Lia. Spune-i mami să aducă ceva de-ale gurii și veniți și voi la masă. (Lia iese) Așaaa! Ei acum spune-mi cum mai stai?

Arbore:

Prost! (posomorât) Prost de tot!

Vidrașcu:

Lasă-mă frate. Un om tânăr să stea prost. Ehe! Păcat că nu mai sunt așa, ca D-ta. Ehe...

Arbore:

Uite ce e, coane Vidrașcu. Azi vreau să vă cer pe Lia.

(Va urma)

Critica

noastră literară

de POMPILIU IONESCU

Acum câteva luni d. Cezar Petrescu, cel mai fecund literator român, a dat vitrinei încă o carte, anume „Oraș Patriarhal“ — un roman în două volume. Sihăstrit în ținuturile Brașovului, d-l Cezar Petrescu a muncit cu multă asiduitate pentru a pune — și a pus — încă un bloc masiv la socul romanului românesc.

În „Oraș Patriarhal“, d-l Cezar Petrescu este iarăși romancier. (Incetase de a fi cu „Kremlin“, cu „Miss România“ — zisă apoi „Nepoata hatmanului Toma“ — și cu „Greta Garbo“).

În mai multe articole asupra romanului românesc, și — în special — în articolul publicat în primul număr al revistei „flori de crâng“ s'a arătat și documentat, că d-l Cezar Petrescu nu va avea nimic de câștigat — ci dimpotrivă depe urma unui prelins roman ca „Miss România“, „Kremlin“, „Greta Garbo“ și acum în urmă „Floarea de Agave“.

S'a crezut chiar — de către unii — că semnatarul rândurilor acestora suferă de mania romanofobiei, deși n'am contestat niciodată d-lui Cezar Petrescu talentul cu care a scris „Intunecare“, „Aranca“ și celelalte opere etern viabile și demn viabile.

Pentru motive „lesne de înțeles“ — romanul acesta „Oraș Patriarhal“ a fost neluat în seamă de critica bucureșteană.

„Adevărul Literar“, „România Literară“, „Gândirea“, „Adevărul“, Cuvântul“, „Dimineața“ și alte gazete *interesate* în afaceri editoriale au o tactică desonorantă în a lansa sau a sabota pe scriitori.

Cu bunavoința pungii și a prietenilor, urmăresc mai toate revistele și gazetele dela „centru“, și întotdeauna caut să cifesc ceva adevărat, ceva sincer, de pildă o laudă bine meritată, sau o bruttuluială tot binemeritată.

Așa ceva, însă nu prea am văzut. În schimb am văzut altceva mai interesant și mai simptomatic.

Pe foi de album

Stinger, ca lebăda pe valuri,
Măhnit, ca floarea între spini.
Rănit, ca somnul în spitaluri

Așa simțitu-m'am în clipa
Nețărâmuritei frământări,
Când chinul și-a întins aripa,
De mi te-a zmulș în depărtări.

I. DOBRESCU—Bughea

„Noapte de Mai“

În Mai a zămislit iubirea
O floare albă,
Floare grea.

Sub cer senin zâmbeau în soare
Petalele-și — amețitoare.
Un dor vrăjit mi se părea
Mangolia!

Și'n Mai înlins-am către floare
Visare albă,
Mâna mea.

Dar m'a orbit cu vraja nouă
Caliciul scânteind de rouă —
Oglindă — și-am fugit de ea —
Mangolia.

Și m'am, trezit din somn în noapte,
Fu noapte albă,
Noapte grea
— Tăcute lacrimi. — Amintirea.
Fu floarea visului. Iubirea,
Iluzia în viața mea
Mangolia . . .

MIRELLA

La gazetele și revistele de mai sus, plus „Viața Românească“, trebuie să fii „de-al nostru“ și te și laudă.

După domniile-lor, „Patul lui Procust“, „În preajma revoluției“, „Cartea nunții“, „3 și cu Rezeda 4“, „Femei“, „Răscoala“, „Europolis“, „Camere mobilate“, și în fine, orice carte ori ce compoziție lăbărțată pe două sute de pagini este roman, și încă ce roman, cel mai bun!!

Cu ocazia apariției lui „Oraș Patriarhal“ — mult mai bun decât șapte Rezede minulesciene — așteptam aceleași ditirambe. Dar am așteptat zadarnic.

Doar moș Petronius dela „Viitorul“ a scris un foileton despre „Oraș Patriarhal“, confirmând credința multora, că d-sa e un om integru și că nu se sfiște să laude pe cei cari merită, chiar dacă aceștia i-au luat înainte în ziaristică și în literatură.

Ceilalți critici, criticaștrii și minus-criticii au publicat sau recenzii limide, sau notițe asemănătoare „sincerilor condoleanțe“, scontând pe semne o ruditare a ratării cu „Miss România“.

Sibilele însă s'au înșelat și-acum smorcăie în surdină

Aceasta-i critica literară românească. În loc de cenaclu literar, avem clică de mahala, în loc de critică literară, avem bârfeală sau laudă nemeritată, așa cum se obișnuiește în mahalalele dela centru și dela periferie.

Discuții literare

Noua generație și literatura

de OCTAVIAN BOGDAN

Cu veacul acesta, de ritm accelerat, cu muzica-i cacofonică de jazz, cu baruri automate, cu filme sonorizate, cu craturi financiare și răsturnări de situații politice și sociale omenirea parcă și-a pierdut drumul bătătorit de secole; drumul tradițiilor și a continuității. Astăzi omenirea merge pe dibuite. Mersul ei e în zigzag. Urmărește o himeră, și ajunge să rămână dezamăgită. Întrezărește alta și pleacă iar în goană s'o ajungă. Nimic nu mai poartă pecetea siguranței. Popoare calme și liniștite altădată, acum trec prin cele mai înspăimântătoare frământări.

Războiul mondial a răpit punctul de răzăm al omenirii, și a aruncat-o în brațele haosului social, politic, economic și cultural. În urma raționalizării și standardizării producției, care a dat rezultate atât de nefaste s'a încercat emanciparea omenirii pe toate tărâmurile, așa după cum o doreau ultramoderniștii. Nici literatura n'a scăpat de această reformă. În diferite școli literare moderne, s'a căutat să se abandoneze din literatură, tot ce e vechiu și de nuanță clasică. Poeziile și proza cea mult frumoasă și mult gustată, a clasicilor și a scriitorilor din secolul XIX-lea a fost pur și simplu pusă la index, pentru noua generație. Această „nouă generație“ a început să cultive scrisul vulgar și neestetice, scrisul pornografic și senzual à la David Herbert Lawrence în ce privește proza.

Doi călăreți

*Spre satul meu treceau în fapt de seară
Doi călăreți din largurile țării,
Și, poposind la crâșma desfășurii,
Ei cer și vin și cântec de vioară.*

*Și-apoi, ori vinul mi-i dădu uitării,
Ori crâșmăria cu-ochii ei de pară,
Că șapte zile-acolo înnoptară,
Cerând să bea de dorul depărtării.*

*... De-atunci mereu, din calea lor, drumarii
S'abat cu toți în satul meu la crâșmă,
Să soarbă vin, s'audă lăutarii.*

*Și azi câți trec pe-acolo la nântămlare
Cu toții vin ca să plătească dijmă
La crâșma pusă'n drum, ispititoare.*

SOIU B. RAREȘ

Match-ul sufletului

În noaptea cu scilpiri diamantine
răsună plânsu 'nchiselor ferești,
ecoul sparge liniștea din mine
și cade-o stea din sferele cerești.

Mi-e gândul obosit de așteptare
în suflet se involbură furtuna;
mi-e inima supusă la 'ncercare
de-acum înving, sau mor, îmi e tot una.

Lovește inima în piept să-l spargă,
mugește viforul a biruință,
înving se 'nhamă sufletul la țargă
purlându-mi spre mormânt a mea ființă.

O oră a trecut și pe terenul
disputei a rămas un gol... pustiu
un cântec trist își fredonă refrenul
și 'n noapte văd, cât este de târziu.

ST. STĂNESCU-BUZAU

În poezie, noii „poeti“ au pornit dela poezia pornografică a lui Arghezi, să continue cu poezia simbolistă „tip Minulescu“ ca în fine să ajungă la poezia standardizată astăzi, în cenaclurile literare de nuanță pur modernistă, sosite odată cu secolul.

Adevărata poezie estetică, a cărei baze au fost puse de marii precursori Eminescu și Alexandri, odată cu dispariția Semănătorilor a încetat de a mai exista ca regulă, conținând să mai existe ca o biată excepție. Poezia estetică, poezia adevărată, care a făcut gloria clasicismului universal, poezia cea plină de frumuseți și plasticitate a dispărut din revistele de literatură, pe care le lansează cu un mare lux de publicitate, nouile curente moderniste. După poezia simbolistă a lui Alex. Macedonski, care ori cum, mai putea fi înghițită, astăzi am ajuns la spanacurile moderne, cari n'au mai păstrat decât nobilul titlu de poezie; iar în ce privește construcția, poeziile acestea sunt lipsite complectamente de ritm, rimă și înțeles. Când citești aceste poezii, ele îți par elucubrațiunile unor clienți a instituțiilor de alienați.

Sub pretextul că noii reformatori caută să emancipeze literatura, de sub influența patetismului și a sentimentalismului romanțios, au reușit să-i răpească prozei și poeziei, acel farmec specific, pe care îl găseai în cetirea unei cărți scrise de scriitori cari încă nu făceau parte din „noua generație“. S'a spus: Poezia lui Coșbuc, Vlahuță, Goga etc., este poezia brazdei, deci rurală și simpoasă și prin urmare această poezie nu-și mai are rostul în noul stat modern, cu orientare spre stânga Interna-

Țiganka

În cântec de cobze și naiuri
Săltându-și cu farmec făptura
În ritmul sglobiu și sălbatic,
Surâsul i-acoperă gura

E brună, frumoasa țigancă
Cu pletele lungi de cerneală
Cu ochii mai negri ca noaptea
Lucind ca doi fulgi de negreală.

Pe pajiștea ninsă de lună
Dansează cu patimă'n grații
Cu sânii svâcnind sub cămașă
Primind furtunoase ovații

Țigani aplaud frenetic
Bacanta regină 'ntre corturi
Când muzica moare, sfârșită
Cu 'n ultim suspin și acorduri

PANAIT NICOLA

țională și comunistă, trebuind să fie înlocuită printr'o poezie cât mai mult gândită și cât mai puțin patetică. Imaginile simple și plastice din poezia clasică, au fost înlocuite în urmă cu expresiuni simbolice, cari n'au nici o legătură cu tema tratată în poezie. Astfel am ajuns ca astăzi să considerăm mai mult gândită și savantă o poezie de Maria Dănuș, sau de Zaharia Stancu.

Citez mai jos câteva pasagii din poezia „Singură” de Maria Bănuș, publicată în revista „Azi” No. 2 1933.

Din miezul seri, îmi curg sâmburi lucioși pe
[bârbie
Uite că rău m'am mânjit (într'adevăr n. a.) și
[râd într'una, urechile-mi ard,
Dacă mă 'nalț pe vârfuli înfașc de ceafă luna,
De acolo de unde puful tâmpește între cosiște.

Iar dl Zaharia Stancu, care declară că cea mai mare bucurie a avut-o când a citit versurile Mariei Bănuș, pe pagina vecină din aceeași revistă, se pröduce cu o filozofică poezie „Cântec de iarnă” din care citez:

Mai are cineva privirea verde? (nimeni ești
[singur. n-a)
Inima e melc sau vioară (e melc crede-mă n a)
Grâul cântă sdrobot la moară,
Grâul, care a fost odată verde etc.

Păi, bine domnule Zaharia Stancu, asta se cheamă poezie? Atunci Eminescu ce-a scris? Ce-a scris Alecsandri, Coșbuc, Goga etc.? De s'ar scula din mormânt, poeții cari au creat

limba română literară și care și-au transmis gândirea, transpusă într'o formă atât de frumoasă și românească, v'ar blestema ca în vieață, în ceasurile de liniște și recreație, să auziți cetindu-vi-se doar propriile voastre opere, create din gânduri filosofice și din imagini cu „melci” și „privire verde”.

Și noi suntem tineri și iubim tot ce e artă; dar dela poezia voastră până la artă, e tot aceeași distanță ca și dela omul maimuță, la omul — Marconi. Pentru această, ne ridicăm cu toată puterea contra tendințelor de distrugere și compromitere a poeziei; și ne luăm sarcina să vă hărțuim zi de zi și vă examinăm frumoasele poezii, prezentându-vă opiniei publice, ca pe niște Vasilachi caraghioși, cari se dau tumba, spre a merge la pas ca secolul nebuniei colective. Concomitent cu aceasta ne vom sili să adunăm sub steagul nostru, pe toți cari mai stînt palpitând în inimi dragostea de frumos și de adevărată artă, poezia ritmului și a rimei, va fi doina pe care o cântă românul din gură și fluier va fi suspinul de dragoste a inimilor înflăcărate, va fi strigătul de durere și de revoltă, a sufletelor scârbite de imoralitatea vremurilor și a nedreptăților; va fi în fine poezia dulce a câmpurilor, a codrilor și a apelor cristaline din această țară.

Eroul roman

Cum stă privind, cu ochii lung în soare.
El pare-un bronz, ce-a răsărit din glie
S'aducă muritorilor solie
Din vremuri vechi etern nemuritoare.

... A fost războiu, s'au ridicat popoare,
Pământul sdruncinat din temelie
A răsunit de strigăt și urgie
Ca un titan rânit, pus în zăvoare

Dar el, purtându-și fruntea de lumină
Ca o nădejde din dreptate ruptă,
Nerăbdător s'a avântat în luptă.

Acum când rana-i s'a închis, suspină,
Privește soarele ca niciodată
Și ară brazda lui descătușată.

NICOLAE TEODORESCU

Călugărul Ilarion

de: ALEXANDRU NICORESCU

Din jurul mănăstirii și până departe, dincolo de drumul care duce în Vișnița, toți îl cunoșteau.

Îmbrăcat într'un anteriu ros și pelicit, încins cu o curea lată de-o palmă și încălțat cu niște bocanci vechi și găuriți în cari clipea apa, în vremuri de ploaie, îl vedeai în fiecare zi ieșind pe poarta boltilă a mănăstirii, cu acoperișul de șindilă putrezită, îndreptându-se încet, în sus pe ulița satului. Purta o traistă în care călugării îi puneau cărți cu viețile sfinților pe care el le vindea prin satele învecinate.

Oamenii spuneau că ar fi puțin cam smințit, și sfinții părinți ai mănăstirii îl găsiră bun pentru acest serviciu; să răfăcească pe drumuri cu traista plină de cărți.

Era într'un amurg de sfârșit de lunie,

Stăteam gânditor pe lavița dela poartă. Clopotele mănăstirii chemau blând în înserarea care se lăsa pe vale și un stol de porumbel întârziat, se îndreptau grăbiți spre cuib.

Înnotând prin colbul de pe drum, rezemându-se greoi în toiagul noduros, cu barba mare și încălțită, venea călugărul Ilarion. Ajuns în dreptul meu se opri, dându-mi bună seara. Își scoase traista și rezămând-o de spătarul laviței se așeză lângă mine.

— Frumoasă seară! domnule învățător, vorbi el cu glasul rar și plin de bunătate...

Am privit mirat spre el.

Amurgul își trimitea razele roșiatice printre ramurile plopilor din poartă alunecând pe

Sonet

În umbra crengilor cu frunze lucii
E-alăta gură și alăta larmă
Cât codrul par'că 'n hău se darmă
Așa au prins să deie alarma cucii.

În deal „la urși” s'a descărcat o armă...
Și-și tremură de teamă frunza, nucii,
Iar apa colo 'n iaz sărind ulucii
Sub roata morii luciul și-l sfarmă.

Cu gura galțele-acum sar toate
Ca'n liniștita vântului bătaie
Să tacă-apoi, așa, pe neașteptate

Și să rămâie doar o ghionoaie
Să bată toaca'n crengile uscate
Pierdută'n calda soarelui vâpaie.

FLURIE LOAZĂ

Început

*Chiar azi deschisu-mi-am hambarul
Am început să scriu diverse note,
Scriu versuri, umoristice mai multe,
Nuvele scriu, și scriu și anecdote.*

*Iar între timp trântesc și epigrame
Pentru amicii cari mă discută
Și fără nici-o mare supărare...
Penița mea la timp îi execută.*

VASILE MANU

fața plină de colb a călugărului Ilarion. Și în înserarea aceea de sfârșit de lunie, nu știu cum fața lui mi s'a părut fața unui mucenic. Nu mai era călugărul Ilarion, acela pe care toate satele din jurul mănăstirii îl țineau de smințit. O liniște adâncă părea că-i luminează fața slăbită de suferință și cuvintele lui îmi păreau cuvintele unui visător, căruia înserarea aceea fermecătoare îi redeștepta în suflet o amintire de demult.

— Frumoasă părinte, am răspuns privind i mâinele cari frământau un șirag de metanii.

Câteva clipe a tăcut.

De după dealul mănăstirii luna se arăta plină, ca un glob roșiatic.

Și călugărul Ilarion începu să vorbească mai mult ca pentru sine.

— Am trecut azi dimineață iar pe la mormântul ei. Păsările ciripeau voioase și erau atâtea flori pe mormânt! Aici era o garoafă, dincolo un trandafir alb, mai încolo o lălea singuratică, — și călugărul Ilarion arăta cu vârful toiagului pe pământul dela picioarele noastre.

„Nimeni nu se vedea prin aleele strimte ale cimitirului și am ingenunchiat înaintea mormântului ei, — dar — urmă călugărul Ilarion, — de ce spun eu toate acestea? Pe cine privește mormântul ei?”

L'am lăsat să-și termine vorbele fără de nici un înțeles pentru mine.

Într'un târziu se ridică și luându-și traista se pierdu pe drumul care suie la mănăstire.

Câteva zile au trecut dela cele povestite mai sus.

Într'o seară stăteam ca de obicei pe lavița dela poartă, când veni la mine vecinul meu Toma Casandrei.

— Nu știi o veste domnule învățător? mă întrebă el.

— Care ți-e vestea?
 — A murit călugărul Ilarion!
 — Cum, a murit? nu sunt decât două zile
 decând l'am văzut.

L'au găsit în nesimțire pe un mormânt din
 cimitirul comunei Vișnița, cu brațele larg des-
 chise ca și cum ar fi vroit să îmbrățișeze în-
 treg mormântul.

Ce-l aducea pe el mereu în preajma aceș-
 tui mormânt? . . .

— Cum, făcu Toma Casandrei mirat, —
 dumneavoastră nu știți încă povestea călugăru-
 lui Ilarion? . . .

N'o știu, nu'mi-a spus-o nimeni până acum.

— Atunci să v'o spun eu, tot avem timp.
 Și Toma Casandrei își scoase pipa din chimar,
 o pipă în care intra pe ne'ndesate un pachet
 de tutun, o aprinse și luă loc pe laviță.

— Sunt trei ani de atunci, — începu el, —
 de când a venit călugărul Ilarion la mănăstire.
 Un tânăr înalt cu ochii adânci și negri, așa l'am
 cunoscut. Fetele de aici din sat și din satele
 învecinate i-au dat uumele de „floarea mănăști-
 rei.” Pe vremea aceea era învățător în Vișnița
 Gheorghe Neculcea și locuia cu dânsul și o
 soră a sa, o copilă de 18 ani, o frumusețe de
 care se mândrea întreg satul și fratele ei. Dar
 zilele acestei copile erau numărate. De doi ani
 suferea de o boală grozavă de piept.

Călugărul Ilarion fusese prieten bun cu
 Neculcea din copilărie, și venind des prin Viș-
 nița, între sora învățătorului și „floarea mă-
 năstirei” se legă o strânsă prietenie care se
 preschimbă în cea mai sfântă și mai curată
 iubire. Ilarion petrecea zile întregi în preajma
 copilei suferinde, zile în care sufletul ei nevi-
 novat se umplea de o dragoste adâncă.

Dar moartea care nu iartă nimic pândea.

Și într-o seară, înainte de săptămâna Pa-
 timilor, se stinse încet, în brațele fratelui drag
 și a călugărului Ilarion.

Satul întreg plânga, pâraiele murmurau
 printre maluri durerea lui Gheorghe Neculcea.

Au înmormântat-o în cimitirul din Vișnița.

Apoi trei săptămâni încheiate, călugărul
 Ilarion zăcu într-o chilie uitată a mănăstirii și
 de pe urma acestei boale rămase puțin cu
 mintea zdruncinată.

De atunci, în fiecare zi când trecea prin
 Vișnița, se abătea pe la cimitir, asemeni unui
 om care-și aduce aminte că a pierdut ceva.

Și Toma Casandrei făcu.

Îl auzeam cum trăgea rar, din pipa care
 se stinsese de mult.

Și în umbra care se lăsa tot mai adâncă
 peste sat, parcă vedeam pe călugărul Ilarion cu
 traista plină de cărți, înnotând prin colbul de
 pe drum . . .

Doina vântului

Doina ce o cânti în noapte,
 Vântule mi-e dragă,
 Par'că-mi spui tu niște șoapte
 Din vieața'ntreagă.

Doina ta mi-e mângăierea
 Ce o ascult mereu,
 Numai tu cunoști durerea
 Sufletului meu.

Doina ta de primăvară
 Ce o cânti prin ramuri
 O iubesc și 'n orice seară
 O ascult la geamuri.

A. CERNEANU

Tubire!

*Ai încolțit în suflet odată cu durerea,
 În toamna- ceea tristă cu ploaie și cu vânt;
 Înfrânt plecat-am capul, mă'npresura tăcerea
 Și în extaz rămas-am, sub farmecul prea sfânt.*

*Azi simt cum tot avântul mi-e'nlănțuit de tine
 Și simt cum torci alene, ca și'n nemărgintre,
 Vieața-mi o tortură, ca și pentru oricine,
 Durerea'n plâns de cântec, supremă amăgire...*

*Sugrumă-mă odată, mă'năbușă mai tare
 Puterea ta-i ne'nvinsă și sufletul mi-i frânt,
 Otrava ta-i sublimă, o sorb cu'n gând mai mare...
 Ca să visez la noapte de farmecul tău sfânt...*

AUREL HOLIRCA

Aforisme

Nu întotdeauna femeia este castă, prin
 castitate.

Lacrimile sunt mărgăritarele suferinții.

Adeseori diavolul e mai indulgent decât
 femeia.

Cum e credința, așa e sufletul și cum e
 iubirea, așa e inima.

Gelozia este un rău necesar amarului.

Iubirea nu-i întotdeauna autentică, pentru
 că nici viața omului nu-i perfectă.

Femeia nu cunoaște imposibilul, de aceea
 bărbații sunt adesea victimele capriciilor lor.

IONEL MARINESCU

RECENZII

MIHAIL SADOVEANU:

Locul unde nu s'a întâmpat nimic

Se știe că Dl Mihail Sadoveanu, romanticul admirator al naturii din poezia Moldovă, marele și neobositul evocator al trecutului nostru glorios, prin nenumăratele sale romane, schițe și nuvele, a reușit, încă demult, să se plaseze prin're cei mai fecunzi scriitori români. Dar el s'a dovedit nu numai a fi un creator literar din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ. Nimeni n'a reușit până azi, să aprofundeze atât de mult și să descrie atât de plastic și amănunțit, viața patriarhală a boerilor moldoveni, nici psihologia țaranului, legat cu lanțuri indestructibile, de glia fecundă a pământului strămoșesc. Puterea sa evocatoare a furtunoasei noastre istorii, este nepuzabilă. Este poate unicul scriitor, pe care suflul nebunatoc al modernismului, nu l'a influențat încă și nu i-a alterat suflul său de bun povestitor și de vechiu boier. Dacă privim figura aceea de om liniștit, tacticos, de vechiu moșier, care-și iubește pălmaș pământul țării, unde s'a născut și a trăit o viață întreagă, ne explicăm extrem de ușor, marea sa predilecție, pentru descrierea vieții dela țară. Numai Liviu Rebreanu, în „Ion“, a reușit, aci în Ardeal, să se ridice la acea culme, la care M. Sadoveanu ajunsese demult, în înțelegerea adâncă a vieții intime a țaranului român. Pentru a documenta această afirmație, n'avem decât să recomandăm operele lui

nemuritoare, spre amănunțită cercetare, ca: „Venea o moară pe Siret“, „Șoimii“, „Zodia Cancerului“, „Floare ofilită“, „Neamul Șoimăreștilor“, „Baltagul“, „Uoar“, „Măria sa Puilul pădurii“ și „Locul unde nu s'a întâmpat nimic“.

Acțiunea ultimului roman citat aci, se petrece în mijlocul aceluiaș decor romantic și plăcut. Atmosfera este aceeași, din toate romanele sale, aceea a vieții românești de provincie, liniștită și plăcută, pe care Dl M. Sadoveanu știe s'o descrie atât de bine și unde-i place să trăiască el însuși atât de mult. Acest decor îl cunoaștem cu toții demult și anume tot din operele sale din trecut.

Felul patetic de expunere a Dsale, este caracteristic, ține atenția cititorului încontinuu încordată. Scrisul Dsale nu plictisește ci produce interes mult, atât pentru descrierea psihologică a eroilor, cât și pentru acțiune.

Iubirea față de platurile moldovenesti, atât de adâncă în romanele anterioare ale lui M Sadoveanu, dacă pătrundem bine pe Lai Cantacuzin, eroul principal din romanul „Locul unde nu s'a întâmpat nimic“ observăm că nu este tocmai sinceră, deși autorul se străduiește să ne-o dovedească pe deplin. Eroul plutește în alte sfere decât mediul moldovenesc. Este aproape un strein în mijlocul decorului românesc.

Figura care în întreg romanul iese mai bine în relief, este Daria Mazu, un suflet plin de nostalgie, urând aproape viața și mediul în care trăește. Între Daria din acest roman și Tincuța din „Floare ofilită“ este o mare afinitate sufletească.

Întreg romanul vibrează de viață intensă, dar mai ales în părțile unde ni se descrie, cu un lux de amănunte, viața dintre Emil și Daria; Sunt pagini, ce nu suferă comparație cu alte opere asemănătoare. Sunt pagini într'adevăr evocatoare de multe sentimente. Crășmărița, de obicei în alte romane o româncă, aci este un tip pur evreesc, crășmărița Țipra.

În ceea ce privește lexicul din acest roman, el este consecvent cu acela din toate romanele sale, cu o singură deosebire. În operele din trecut este mult mai liric, sentimental chiar, pe când aci întrebuițează un limbaj mai dramatic, mai vibrant, mai sonor. Cu acest roman Dl M. Sadoveanu, ne dovedește îndesjuns, că spiritul Dsale încă n'a ajuns la epuizare și în viitorul apropiat, ne putem aștepta încă la multe creații nemuritoare, care vor fi mândria literaturii noastre.

Dacă suntem cătuși de pușin sinceri și obiectivi, observăm că întreaga operă a Dlui M. Sadoveanu, a atins culm'le perfecțiunii în literatura română. Eroii săi, sunt strănși legați, prin rădăcini trainice de acest pământ, udat cu lacrimi și cu sânge de strămoșii săi.

E. C.

Oameni, idei și fapte

Cu numărul viitor din luna Septembrie, revista noastră, va apare lunar, în condițiuni tehnice superioare și în 24 pagini, în loc de 16. Prețul abonamentelor va fi acelaș, iar costul unui exemplar lei 10.

Rugăm autorii și editurile, a trimite redacției revistei noastre scrierile noi apărute, spre recenzare.

„RĂSĂRIT DE SOARE” revistă literară, artistică, științifică. Anul I. No. 3. Apare la Mîzil Str. Iuliu Maniu 5, sub conducerea Dlor D. Pascu și N. Tristea. O revistă acceptabilă ca format. Conținutul prea ușor pentru o revistă literară, artistică, științifică. Literatura propriu zisă lipsește aproape cu desăvârșire. Cronica slab susținută. Versuri semnează Dnii: O. Valeriu „Revino”, Costel P. „Două mere”, Ionel Păun „Ultimul tango”. Proza e susținută de Dnii: N. Tristea „Eroul”, O. Valerian „Vraja iubirii”. Partea științifică de Dnii V. Dona, Sondi Eftimiu — Krikora. Notăm cu bine „Vraja iubirii” de O. Valerian.

„ORIZONT” revistă de literatură — critică — știință — informație. Anul II. No. 7—8. Apare lunar la Cernăuți, Str. Gh. Lazăr 11. Director: Jean Pahonțu. Dl Jean Pahonțu, într'un articol bine documentat, apără cu vehemența stilului dsale, marile talente ale literaturii noastre contemporane, ca Cezar Petrescu, Romulus Dianu, Damian Stănoiu, Camil Petrescu etc. împotriva așa zisilor pseudo-literași, cari au apărut puzderie în capitala țării și care străini de sufletul acestui popor, străini de geniul lui, bîrfesc tot ce e talent românesc, spre a-și crea un mediu favorabil lor, întrușilor. Felicităm autorul, pentru această atitudine energetică. Poezii semnează: Dnii: Jean Pahonțu, Aurel Putneanu, E. Zaharia, Mircea Streinu, Aspezia Munte, Victor Măgură, Teofil Lianu, Procopie Miște. Toate poeziile sunt la înălțime și dovedesc îndeajuns cele afirmate de Dl Pahonțu în articolul de fond „Obiectivism și purificare”. Cronica acestei reviste, e admirabil susținută de: D G. Constantinescu, Ovid Vălcoveanu, Tid., George E. Crep.

„RAZE DE LUMIMĂ” versuri de Nicolae Graur și Alex. I. Soiu Ed. „Lucășărul” București. Preț 50 Lei.

Volumul are două părți. Partea întâi

„Înseninări” de Nicolae Graur, cuprinde exclusiv versuri de Dsa. În partea II-a. „Înfiorări” găsim versurile Dlui Alex. I. Soiu, al doilea autor al volumului. „Înseninări” de N. Graur, cuprinde exclusiv numai sonete. Se constată de aci predilecția autorului pentru acest gen al poeziei. În general în toate versurile Dsa ne prezintă imagini bine prinse din natură. Moartea însă și imagina ei hidoasă, predominantă pretutindeni și sub diferite forme. Te urmărește dela primul vers, până la ultimul. O vede ca un sărut pe ochii unui copilăș în „Pruncul”.

„Și-l sărută pe gene cu pulere

„Dar pruncul scump a prins ca să

[suspine”.

Altădată sub mormane de oase.
„Somn de piatră” vede zăcând omenirea.

„Rămâne un morman jilav de oase

„Sub cari ne plângem jalnic răta-
[cirea”.

După cetirea acestor sonete, lectorul rămâne dus pe gânduri, căutând să-și precizeze, care o fi adevărata moarte, căci din versurile Dlui Graur, nu și-a putut-o imagina. Însuși autorul se pare că nu e în clar cu stăpâna lumii de dincolo de mormânt. Versul, când ușor, săltăreț, vioiu, plăcut, când greoiu, chiar plictisitor. Unele versuri n'au nici un înțeles. Ex.:

„PURIFICARE”.

„Arșița durerii, aprinsă de-un gând”.

„Secat-a ivorului de viață din piept”.

Sau „CRONICARUL”

„Din țelul lor strategic, scrii o lege,
O lege n'care fapte n'mormântate,,
Vor îndemna pe cele apropiate
Ca n'lanțul lor temeinic să se lege.”

Altele sunt clare, precise și celorlor pătrunde cu ușurință înțelesul lor. Sunt de părere că unele din poezii ar fi putut lipsi din volum, căci acelea întuneacă oarecum frumusețea celorlalte. Ex.: Îndemn, Purificare, Scrisori înapoiate și încă vre-o câteva, cari scad valoarea întregului volum,

„ÎNFIORĂRI” de Alex. I. Soiu, sunt versuri pline de sentimentalism, pline de nostalgia iubirii și naturii. Se observă bine influența fericită a poeziei și cântecului poporan. Ce mediu inspiră pe autor, ne-o spune chiar dânsul în „Dorința”.

„Ași vrea să fiu păstor la oi
Și codru'n veci să-mi fie frate,
Să cânt la horă din cîmpoi
Să-mi meargă vestea'n nouă sale.
Ași vrea să fiu fecior la sat etc.

El cântă natura pe toate coardele sufletului său. Versul ușor, poate prea ușor, plăcut, dulceag. Nu răscolește culele adânci ale sufletului cetitorilor. Este poetul optimist, cu foarte puține laturi pesimiste. E. C.

O foarte reușită serbare s'a desfășurat în comuna Chiniz sub conducerea Dlui I. Sabău și Nicolae Goia notar. Părintele A. Sabău într'o cuvântare înflăcărată, arată rostul asociațiilor culturale la granița vestică a țării. Cuvintele sale pline de iubire de patrie, au atras nenumăratele aplauze din partea numerosului public. Corul și orchestra au executat cântece românești, care au înduioșat și au impresionat plăcut. Dl Goia N. notar, încheie programul, aducând tuturor mulțumiri pentru concursul dat. Se joacă apoi comedia „Doctorul fără voce” de Molière, unde se disting Dșoarele: S. Faurău, Magda M. și Dnii: I. Sabău, Crecan, Pleșiu, Măriaș, Fechete, Cuișuș, Comșa, Vaștag. S'e dansează apoi și se petrece într'o atmosferă plăcută și veselă, până dimineața.

Primim cu entuziasm știrea că la 15 Septembrie a. c. va apare la Constanța sub direcțiunea Domnului SOREL AVRAMESCU din Str. Mircea No. 23, căruia i se pot încredința abonamentele, manuscrisele, orice eventuală corespondență în legătură cu revista noastră.

Aducem la cunoștința cetitorilor și abonaților revistei din Constanța că reprezentantul nostru în acel oraș este Domnul SOREL AVRAMESCU din Str. Mircea No. 23, căruia i se pot încredința abonamentele, manuscrisele, orice eventuală corespondență în legătură cu revista noastră.

